

веданный. Совершая убийства, она рассматривает улицы Лондона как декорации к своему собственному спектаклю. Более того, она воспринимает убийства своих коллег как естественные, можно сказать, «рутинные». Делает она это для того, чтобы защитить себя и свою тайну. Её цель – прославить себя и своё имя, «озарить свой путь таким захватывающим дух совершенством, что каждой следующей смерти будет ждаться, затаив дыхание... Я стану символом эпохи...» [1, с.106].

Заключение. Такой противоречивый образ Элизабет Кри создаёт автор данного романа. Безусловно, в её образе собраны черты викторианства, но есть и то, что делает её нетипичной и выделяющейся, а образ её – двойственным. Мы знаем, что эта эпоха – одно сплошное противоречие, а Элизабет, являясь также противоречивым персонажем и олицетворением эпохи, подтверждает это.

1. Акройд, П. Процесс Элизабет Кри / П. Акройд. – Москва: «Астрель», 2009. – 351 с.

ВОБРАЗНА-ПРАГМАТЫЧНЫ ЭФЕКТ НЕКАДЫФІКАВАНАЙ ЛЕКСІКІ Ў ТЭКСТАХ СМІ

Прышчэпа Ю.Ф.,

магістрант ВДУ імя П.М. Маісэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Бабіч Ю.М., канд. філал. навук, дацэнт

Мова сродкаў масавай інфармацыі дае багаты матэрыял для аналізу шэрагу аспектаў выкарыстання пэўных груп лексікі ў газетна-публіцыстычным стылі выразна назіраецца сацыяльна-ацэначны характар функцыянавання моўных сродкаў.

Вывучэнне матэрыялаў сучаснай беларускай прэсы паказвае, што на сённяшнім этапе павышаецца колькасць новаўтварэнняў, якія могуць перашкаджаць эфектыўнасці масавай камунікацыі і здольныя правакаваць неперажывальныя чытацкія паводзіны. Выкарыстанне ацэначных аказіяналізмаў, уключэнне ў словаўтваральную структуру запазычанай, размоўнай, жаргоннай і некадыфікаванай іншай лексікі не заўсёды спрыяе канструктыўнаму дыялогу і можа павялічваць непаразуменне паміж журналістам і чытацкай аўдыторыяй.

Мэта – выяўленне механізму рэалізацыі вобразна-прагматычнага складніка некадыфікаванай лексікі ў сучасных публіцыстычных тэкстах.

Матэрыял і метады. Даследаванне грунтуецца на матэрыялах “Настаўніцкай газеты”, “Народнай Волі” і “Звязды”. Асноўныя метады даследавання – апісальны, метады кампанентнага аналізу.

Вынікі і іх абмеркаванне. Адною з галоўных прычын узнікнення камунікатыўнай рызыкі даследчыкі называюць “непазбежную розніцу аперцэпцыйных баз адрасанта і адрасата, на якія павінен абапірацца як адрасант пры фарміраванні свайго паведамлення, так і адрасат пры яго ўспрыняцці” [1, с.10]. Непажаданы эмацыйны водгук у адрасата пасля прачытання інфармацыі ў многім абумоўлены агрэсіўнымі моўнымі паводзінамі журналіста. У сувязі з гэтым аб’ектам лінгвістычных даследаванняў у апошні час усё часцей выступае феномен моўнай агрэсіі, пад якім разумеецца жорсткі, падкрэслены сродкамі мовы выраз негатыўных эмацыйна-ацэначных адносін да асобы, падзеі, што парушае ўяўленне пра этычную і эстэтычную норму, а таксама перанасычэнне тэксту інфармацыяй, якое выклікае неадназначнае ўражанне” [1, с.17].

У прыватнасці, на старонках “Народнай Волі” намі зафіксаваны размоўныя назвы асоб з выразнай эмацыянальна акрэсленай палітычнай афарбоўкай: **бандэраўцы, смершаўцы, імперцы крамлёўскія, русіфікатары**. Напрыклад: *Калі я прыйшоў на Мінскі мотавелазавод, былы смершавец Палканаў у адзеле кадраў па-вайсковому проста сказаў: “Работай!”* (Народная Воля, 12.02.2019). Слова “родная” выкінута з назваў падручнікаў. Камусьці з **русіфікатараў** яно муляе. Абзывалі касіраў **бандэраўцамі** і другімі ў іх разуменні абразлівымі словамі (Народная Воля, 19.02.2019).

Усё часцей праяўляецца тэндэнцыя называння асобы з выразнай абразлівай ацэнкай: **прыкарытнікі, дармаеды, лбы**: *Я лічу, што “пятая калона” – гэта перш-наперш так званыя прыкарытнікі* (Народная Воля, 12.02.2019). *Вазьміце тую пару-тройку сотняў, а то і тысячу лбоў, якія задзейнічалі ў сачэнні за апазіцыяй у Курапатах, на Дзень Волі, кожны дзень, ды размяркуюце іх каля кожнай школы!* (Народная Воля, 15.02.2019).

З адваротнай ацэнкай у артыкуле “Скралі...паравоз” (Народная Воля, 15.02.2019) падаецца сказ пра вядомага чалавека, які скраў у сумленнага пенсіянера рарытэтны паравоз, і, каб мець алібі і паказаць свой статус, у лісце да гаспадара дапісаў пра прэмію: *Як быццам “духоўна адроджанаму” дазваляецца чужое дабро прысвойваць.*

Не губляюць сваёй актуальнасці алузіі, вытрымкі з вядомых літаратурных твораў. Напрыклад, у артыкуле “Справа **Чычыкава** жыве, змяняюцца толькі выканаўцы” (Народная Воля, 15.02.2019) ідзе гаворка пра факт крадзяжу. Абедзьве **“мёртвыя душы”** значыліся швачкамі-надомніцамі. Дырэктар прадпрыемства, які прысвойваў грошы **“мёртвых душ”**, сам памёр, і Следчы камітэт вынес пастанову аб адмове ва ўзбуджэнні крымінальнай справы.

Надзвычай актыўна і адчувальна працякаюць працэсы розных лінгвістычных трансфармацый – узнікненне новых слоў, якія найперш зыходзяць з друкаваных і інтэрнэт-крыніц. Такія словы, як **джэм-сэйшн**, **экаскорынг**, **бэкстоп**, **калумбайнер** (пераважна сустракаюцца на старонках “Настаўніцкай газеты” і “Звязды”) можна аднесці да разрады найноўшых неалагізмаў, дзякуючы шырока вядомым падзеям у свеце. Слова **“Калумбайн”** фактычна стала сінонімам масавага забойства (Настаўніцкая газета, 19.02.2019). Няма большасці ў Еўрапарламенце, каб зноў адкрыць для перагавораў пагадненне аб выхадзе або змякчэнні яго, уключаючы засцерагальны механізм на ірландскай граніцы (**бэкстоп**) (Настаўніцкая газета, 2.02.2019). Патлумачым гэтыя выразы: **джэм-сэйшн** (англ. Jam session) – сумесная музычная сесія, музычнае дзеянне, калі музыкі збіраюцца і граюць без асаблівых падрыхтовак і пэўнага пагаднення; **бэкстоп** – Брэксіт + стоп; **калумбайнер** – падлетак, дзіця, што цікавіцца масавымі забойствамі. Выраз пайшоў пасля тэракту ў школе Калумбайн; **экаскорынг** – экалагічная асвета.

Заклучэнне. Такім чынам, аналіз беларускіх газет паказвае на распаўсюджанасць некадыфікаваных моўных сродкаў, іх вобразнасць, эмацыйнасць. Разнастайнасць прэцэдэнтных слоў дазваляе прагназаваць пашырэнне і ўкараненне ў сферу СМІ такой з’явы, як моўная агрэсія.

1. Петрова Н.Е., Рацибурская Л.В. Язык современных СМИ: средства речевой агрессии: Учеб. Пособие. М.: Флинта; Наука, 2011.–160 с.

ВОБРАЗ МАЛОЙ РАДЗІМЫ Ў ТВОРЧАСЦІ Л. БУЛАЎСКОЙ

Радзіхоўская І.Г.,

студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Русілка В.І., канд. філал. навук, дацэнт

Сучасная беларуская літаратура развіваецца імкліва і плённа ў самых разнастайных накірунках, жанравых формах і стылях. На арэну літаратурнага працэсу выходзяць новыя аўтары, многім з якіх праз некаторы час наканавана набыць шырокую вядомасць не толькі ў сваёй краіне, але і за яе мяжой. Аднак любая літаратура развіваецца плённа тады, калі ў ёй актыўна працуюць прадстаўнікі розных пакаленняў, адметныя індывідуальнасці, розныя нават па маштабах таленту. У беларускай літаратуры (як і ў многіх іншых) маецца шэраг малавядомых аўтараў, якіх па розных прычынах абмінае ўвага даследчыкаў. Мы звернемся да творчасці Леакадзіі Булаўскай, паэткі з Міёршчыны, чья кніга – зборнік паэзіі “Рубиновый серпантин” – амаль цалкам прысвечана тэме малой радзімы. Актуальнасць дадзенай навуковай працы ўзмацняецца тым, што 2019 год названы годам малой радзімы.

Леакадзія Адольфаўна Булаўская (Ждановіч), нарадзілася 16 верасня 1946 года ў вёсцы Каўгары Старадарожскага раёна на Міншчыне. Вучылася ў Дараганаўскай і Уздзенскай сярэдніх школах. Філалагічнай адукацыі не мае – скончыла факультэт механічнай апрацоўкі драўніны Беларускага тэхналагічнага інстытута імя С.М. Кірава. Друкуецца ў раённай газеце “Міёрскія навіны”, выступае перад аматарамі паэзіі, актыўна супрацоўнічае з членамі мясцовага літаратурнага аб’яднання “Ручаёк”.

Лепшыя творы паэткі ўвайшлі ў зборнік “Рубиновый серпантин”, які ўбачыў свет у 2006 годзе дзякуючы выдавецтву “Беллітфонд”. У дадзенай кнізе маюцца вершы на рускай і беларускай мовах.

Мэта даследавання – выяўленне эстэтычнай функцыі вобраза малой радзімы ў мастацкім свеце паэзіі Л. Булаўскай.

Матэрыял і метады. Матэрыялам даследавання ў артыкуле стаў зборнік паэзіі Л.Булаўскай “Рубиновый серпантин”. У навуковым аналізе выкарыстаны дэскрыптыўны і аналітычны метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. Акрамя вершаў-прысвячэнняў жыхарам Міёршчыны, адрасаты якіх бачныя з назвы (“Моей сестричке”, “Моему брату Ждановичу Э.А.”, “Лукашевичу В.Н.”, “Сестричке Р.А. Кварцхелия”, “Моему сыну Дмитрию”, “Моей дочери Алёне” і г. д.), у кнізе маюцца яшчэ і творы, прысвячэнне якіх пэўным людзям можна выявіць толькі непасрэдна з тэксту, а таксама ведаючы пэўныя акалічнасці біяграфіі паэткі (верш “Маленький рыбак”).

Прысвячэнні аўтара шчырыя і цёплыя, у іх можна заўважыць не толькі асабістыя адносіны паэткі да адрасатаў, але і яе ўменне абыходзіцца са словам:

Убивают ветриски и паводки
Вслед за липкою зимнею стужей.
Лечит солнцем и пышными травами
Землю май от простуды досузей...
...Твоё имя прекрасно: Эмилия,
И для нас оно, словно мелодия:
Белоснежная нежная лилия... [1, с. 5-6].